

So lyk Pinkstertradisie in SA se gereformeerde kerke

Chris van Wyk

Pinkster 2011 is spesiaal

Die familie van Nederduitse Gereformeerde Kerke vier vanjaar vir die 150ste jaar die tyd tussen Hemelvaart en Pinkstersondag met spesiale dienste en gebedsbyeenkomste. Dit het alles eintlik 151 jaar gelede begin met 'n konferensie in Worcester wat in 1860 oor die werk van die Heilige Gees gehou is. Dit was onder andere in navolging van 'n wêreldwye herlewing wat in Amerika en Brittanje ontstaan het.

'n Groot aantal predikante en gelowiges van verskillende kerke het by Worcester diep onder die indruk gekom van die nuwe lewe wat God deur sy Gees aan sy kerk gee. Dit het tot 'n geestelike herlewing op verskeie ander dorpe gelei. In Januarie 1861 het ds Van der Lingen 'n week van gebed in die Paarl in gehou – 'n gebruik wat vandag ook nog in baie gemeentes gehandhaaf word. Dit is in Meimaand opgevolg is deur 10 gebedsbyeenkomste tussen Hemelvaart en Pinkstersondag.

Die seën wat mense met dié Pinksterbyeenkomste ervaar het, het daartoe gelei dat in die volgende jare 'n groeiende aantal gemeentes Pinksterbidure begin hou het. Vanaf 1867 is daar ook wenke in die *Gereformeerde Kerkbode* gegee vir die hou van Pinksterbidure – aanvanklik geskryf deur ds Andrew Murray –

'n gebruik wat mettertyd 'n instelling geword het en met die publikasie van verskeie reekse deur die jare aangevul is.

Vandag is daar bykans geen gemeente in die NGK-familie wat nie hierdie tyd tussen Hemelvaart en Pinkster vir 'n spesiale fokus op die werk van die Heilige Gees en vernuwing en herlewing gebruik nie. Vanjaar is 'n hele verskeidenheid van Pinksterreekse vir dié doel gepubliseer.

Die gebruik van Pinksterbidure tussen Hemelvaart en Pinkstersondag is egter nie iets wat in baie kerke in die wêreld nagevolg word nie – ook nie in die susterkerke, die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika nie.

Dit beteken natuurlik nie dat dié kerke nie fokus op die werk van die Heilige Gees en vernuwing of herlewing nie.

Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika
In gesprek met *Koos Vorster* – professor in etiek by Noord-Wes Universiteit – blyk dit dat daar in die Gereformeerde Kerke op twee maniere aan die werk van die Heilige Gees aandag gegee word.

Aan die een kant word in die opleiding van predikante daarop klem gelê dat elke erediens die Christologiese en pneumatologiese betekenis van die Bybeltekste moet uitspel. Aan die ander kant word op die werk van Christus en die Heilige Gees in terme van die temas van die kerkjaar gefokus: Advent, Lydenstyd, die Paasgebeure en Pinkstersondag.

“Vandag is daar bykans geen gemeente in die NGK-familie wat nie hierdie tyd tussen Hemelvaart en Pinkster vir 'n spesiale fokus op die werk van die Heilige Gees en vernuwing en herlewing gebruik nie.”

Die gedagte is om nie net 'n spesiale plek aan die werk van die Heilige Gees te gee nie, aangesien dit die persepsie kan laat dat dit daarmee afgehandel is. Die rol van die Heilige Gees word dus telkens in terme van sy voortdurende teenwoordigheid en werk in gelowiges beklemtoon.

Dit is ook die geval in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, hoewel daar die laaste twee jaar 'n baie meer uitgebreide program rondom die kerkjaar in baie gemeentes gevolg word.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (NHK)

In gesprek met *Wim Dreyer* – voormalige redakteur van *Die Hervormer*, tans Algemene Sekretaris vir Apostolaat en deeltydse dosent aan die Afrika-Instituut vir Missiologie (Kerkgeskiedenis en Praktiese Teologie) – wys hy daarop dat die tradisionele kerkjaarfokus op Advent, Lydenstyd, Pase en Pinkster in die NHK uitgebrei is om elke maand van die jaar

op 'n aspek van die Christelike lewe te fokus.

Die familietydskrif *Konteks* stel elke maand liturgieë voor vir gebruik deur gemeentes. Veral Elsabé Kloppers en Natie van Wyk lewer groot insette. Ná Drie-eenheidsondag, direk ná Pinkstersondag, fokus gemeentes op die werk van die Heilige Gees (Julie), die Vader (Augustus), die Skepping (September), kerk en wêreld. Dit eindig met Hervormingsondag (Oktober) en die Eskatologie (November).

Daar is dus nie 'n Pinksterbiduur-tradisie by die NHK nie, maar wel 'n hele maand lank wat by die gewone eredienste op die werk van die Heilige Gees gefokus word. Daarmee het die NHK dus 'n eie tradisie begin skep waarby baie gemeentes inval en wat tot 'n verrykte spiritualiteit lei.

Kerkjaar

Die fokus op die kerkjaar as iets wat regdeur die jaar belangrik is, is iets wat

“Daar is dus nie 'n Pinksterbiduur-tradisie by die NHK nie, maar wel 'n hele maand lank wat by die gewone eredienste op die werk van die Heilige Gees gefokus word.”

die afgelope twee dekades ook in die NGK-familie 'n rol begin speel het. *Communitas* (destyds Buvton) het hierin 'n leidende rol gespeel met die *Leesrooster-en-Preekstudie*-projek wat sedert die negentiger jare van die vorige eeu vir elke Sondag 'n preek- en liturgiese riglyn beskikbaar stel, en in die jongste paar jaar deur Bybel-Media befonds en uitgegee word.

Die ekumeniese leesrooster (*Revised Common Lectionary*) se voorgeskrewe tekste word meesal gebruik, maar soos daar ander ekumeniese temas na vore tree (Skepping, Barmhartigheid), word ander tekste ook toenemend gebruik. Die *Seisoen van Luister* het sedert sy ontstaan in 2005 hierby aangesluit en publiseer weekliks in samewerking met Bybel-Media 'n preekskets en Powerpoint-agtergrond op die internet.

Die NGK-familie, NHK en die Gereformeerde Kerke plaas dus verskillende aksente en volg eiesoortige programme. Nogtans blyk dit dat die werk van die Heilige Gees hoog op die agenda van al dié kerke is. Blootstelling aan mekaar se aksente en programme kan net tot onderlinge verryking lei.

Miskien kan die leiers van die onderskeie kerke wat by hierdie programme betrokke is, 'n slag bymekaar kom om by mekaar te leer en deur mekaar verryk te word.

In die spore van Barnabas (vanaf bl. 15)

Barnabas die bewonderde (nederigheid)

Handelinge 14:1-20 – *'n Nederige lewenstyl kies die pad van dienslewing en nie magsvertoon nie.*

Nederigheid kom nie vir ons natuurlik nie. Niemand wil graag aan die onderpunt van die leer wees nie. Die probleem is dat 'n sug na waardering baie maklik in 'n sug na mag verander – juis die versoeking waarvoor Jesus in die woestyn geplaas is (Matt 4:1-11).

Geen wonder nie dat Barnabas en Paulus hier met amperse aggressie reageer op die heldeverering wat hulle te beurt val, en vasberade keer dat hulle in die sentrum van die mense se gedagtes te staan kom. Hulle hantering van die probleem van heldeverering is 'n model vir ons om na te volg.

Ons kan Barnabas navolg in die geestelike gewoonte van nederigheid.

Barnabas die beskermer (gemeenskap)

Handelinge 14:21-28 – *die Heilige Gees*

skep 'n gemeenskap waarbinne geloof tot sy reg kom.

Geloof kom net tot sy reg as mense in 'n gemeenskap tot hulle reg kom.

Jesus het nie 'n geskrif nagelaat nie, wel 'n gemeenskap. Barnabas en Paulus versterk dus die onderlinge gemeenskap en kies leiers om verantwoordelikheid vir die Woordverkondiging en leiding van die gemeente te neem. So beskerm hulle die prosesse wat aan die gang gekom het in antwoord op die evangelie. Dit beteken dat hulle die gemeente die geheim van 'n gedeelde taal en saamwees aanleer.

Ons kan Barnabas navolg in die geestelike gewoonte van gemeenskap.

Barnabas die besluitnemer (geloofsonderskeiding)

Handelinge 15:1-35 – *die Heilige Gees leer ons onderskei deur getuïenisse en die Bybel.*

Die oop deur van geloof vir die heidene wek interne weerstand op van gelowiges uit die Fariseërs. Dit is 'n katalisator vir die onderskeiding van God se wil. Onderskeiding sluit almal se bydraes in, gewone gelowiges en leiers s'n. Dit werk met getuïenisse oor God se werk in die lewe en word getoets

aan die Skrifwoord, totdat daar klarigheid kom. Eers as wye instemming bereik is, word dit die besluit van die geloofsgemeenskap.

Ons kan Barnabas navolg in die geestelike gewoonte van geloofsonderskeiding.

Barnabas die begeleier (lewenspraktyk)

Handelinge 15:36-41 (Kol 4:10; Fil 24; 2 Tim 4:11; 1 Pet 5:13) – *die Heilige Gees seën mense deur ons lewenspraktyke.*

Barnabas en Paulus verskil met mekaar oor gelowiges wat terugdeins ... en 'n tweede kans wil hê.

Paulus sê Johannes Markus kan nie saamreis nie, en Barnabas dat hy welkom is: Almal verdien 'n tweede kans. Wat het Barnabas so laat besluit? Sy onderskeidingsvermoë en sy gawe van bemoediging. Hy voeg dit saam in 'n lewenspraktyk van begeleiding.

Aan die einde van ons reis met Barnabas wil ons dus 'n oorkoepelende geestelike gewoonte bemeester, te wete die lewenspraktyk.

Ons kan Barnabas navolg in die geestelike gewoonte van 'n lewenspraktyk wat in 'n basiese Christelike lewenstyl tot uitdrukking kom.